

POSTANOWIENIE

Dnia 19 czerwca 2017 roku

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Cezary Olszewski
Sędziowie SO :	Elżbieta Iwona Cembrowicz, Miroslaw Krzysztof Derda
Protokolant:	st. sekr. sądowy Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 7 czerwca 2017 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z wniosku **B. P.**

z udziałem R. P.

o nakazanie wydania paszportu

na skutek apelacji B. P. od postanowienia z dnia 14 marca 2017r. sygn. akt III Nsm 587/16

postanawia:

I.Zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób że:

1.Zobowiązać uczestnika postępowania R. P. do wydania wnioskodawczyni B. P. paszportu małoletniego S. P. ur. (...)

2.Zasądzić od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni kwotę 280 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania w tym kwotę 240 zł tytułem kosztów zastępstwa prawnego.

II.Zasądzić od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawczyni kwotę 160 zł tytułem zwrotu kosztów przed sądem II-giej instancji w tym kwotę 120 zł tytułem kosztów zastępstwa prawnego.

SSO Cezary Olszewski SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz SSO Miroslaw Krzysztof Derda

Sygn. akt: I. Ca. 168/17

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni B. P. wystąpiła z wnioskiem o zobowiązanie uczestnika postępowania R. P. do wydania jej paszportu małoletniego S. P..

W uzasadnieniu wskazał, że Sąd Okręgowy w Suwałkach rozwiązał przez rozwód małżeństwo rodziców dziecka bez orzekania o winie. Wykonywanie władzy rodzicielskiej powierzono obojgu rodzicom, ustalając miejsce pobytu

dziecka przy matce. Ten fakt przesądzał, że paszport powinien pozostawać przy dziecku to jest w miejscu jego stałego zamieszkania. Ojciec zaś odmawia wydania paszportu.

Uczestnik postępowania R. P. wniósł o oddalenie wniosku. Podniósł, że Sąd Rejonowy w Elku zastępując oświadczenie woli matki dziecka prawomocnie orzekł o wydaniu paszportu dziecku oraz przesądził, że wydanie następuje do rąk ojca dziecka.

Postanowieniem z dnia 14 marca 2017 r. Sąd Rejonowy w Elku oddalił wniosek o wydanie paszportu matce dziecka oraz ustalił, że pozostałe koszty postępowania strony ponoszą we własnym zakresie.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Sąd Okręgowy w Suwałkach wyrokiem z dnia 25 maja 2015 r., sygn. akt: I.C.204/15 rozwiązał małżeństwo rodziców małoletniego S. P. bez orzekania o winie. Wykonywanie władzy rodzicielskiej powierzono obojgu rodzicom ustalając miejsce pobytu dziecka przy matce B. P.. Natomiast prawomocnym postanowieniem z dnia 24 maja 2016 roku w sprawie III Nsm 131/16, zastępując oświadczenie woli matki dziecka, Sąd Rejonowy w Elku wydał zgodę na wyrobienie i wydanie paszportu małoletniemu S. P. do rąk ojca R. P.. Na chwilę orzekania paszport przebywa u ojca dziecka.

W tak ustalonym stanie faktycznym, Sąd Rejonowy mając na względzie art. 97 k.r.o. uznał, że wniosek nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Rejonowego, w obecnym stanie prawnym żaden z przepisów szczególnych nie normuje wprost przy którym z rodziców na wypadek orzeczenia rozwodu winien pozostawać paszport dziecka. Takich regulacji brak jest też w ustawie z dnia 13 lipca 2006 r. o dokumentach paszportowych. Niemniej jednak zakres władzy rodzicielskiej uprawnia każdego z rodziców mających tę władzę do posiadania dokumentu tożsamości dziecka. Obecnie dowód osobisty jest w posiadaniu matki dziecka, a więc posiada ona dokument tożsamości dziecka pozwalający jej na realne wykonywanie władzy rodzicielskiej w zakresie w jakim ten dokument jest wymagany przez organy administracyjne i inne bez zgody ojca dziecka. Co więcej po wstąpieniu do Unii Europejskiej przez Polskę dowód osobisty dziecka stanowi też specyficzny dokument uprawniający dziecko do poruszania się po krajach członkowskich i innych krajach zezwalających na podróżowanie dziecka li tylko w oparciu o ten dokument. A zatem to dowód osobisty dziecka winien pozostawać przy tym z rodziców, gdzie jest ustalone jego miejsce stałego pobytu. Dotyczy to jednakże podstawowego dokumentu tożsamości czyli dowodu osobistego, nie dotyczy zaś paszportu, który nie jest podstawowym dokumentem tożsamości.

Sąd Rejonowy zważył również, że sąd opiekuńczy wydając orzeczenie zastępujące oświadczenie matki dziecka o wydaniu paszportu dziecka do rąk jego ojca przesądził jednoznacznie, że na dzień uprawomocnienia się postanowienia w tym przedmiocie, paszport przebywa u ojca dziecka (matka dziecka w postępowaniu o wydanie paszportu mogła zgłosić wniosek, aby paszport wydano do jej rąk jednak tego nie zrobiła).

O tym, aby dowód osobisty i paszport dziecka były przy matce może co najwyżej może przemawiać obawa rodzicielskiego porwania dziecka. Odwołując się to tej tezy Sąd Rejonowy wskazał, że rodzice dziecka są w dużym konflikcie. Przed sądem opiekuńczym w E. toczyło się szereg postępowań z udziałem stron takich jak wydanie paszportu, alimenty, kontakty, wyjazd dziecka do USA. Sąd ten podniósł także, że znane jest mu oświadczenie pełnoletniej córki uczestnika postępowania wskazujące jakoby ojciec dziecka zamierzał poprzez Kanadę wyjechać z dzieckiem do USA, które należy traktować z najwyższą ostrożnością.

W tych warunkach Sąd Rejonowy uznał, że w przypadku istnienia dwóch dokumentów tożsamości uprawniających w zbliżony sposób do wykonywania władzy rodzicielskiej (w tym nieskrępowanego podróżowania z dzieckiem po krajach unii i innych) należy zachować status quo to jest usankcjonować stan, w którym matka dysponuje dowodem osobistym dziecka, zaś ojciec paszportem dziecka. Taki stan rzeczy, w ocenie Sądu Rejonowego jest najbardziej pożądanym i sprawiedliwym. W innym przypadku doszłoby do sytuacji, w której matka dziecka posiadając oba dokumenty w sposób jednostronny, samodzielny i niczym nieskrępowany decydowałaby w tych obszarach władzy rodzicielskiej, w których

oboju rodzicom przysługują równe prawa. Usankcjonowanie takiej sytuacji byłoby w ocenie Sądu Rejonowego sprzeczne z poczuciem sprawiedliwości każdego rodzica wobec prawa.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy na zasadzie art. 520 k.p.c.

Apelację od powyższego postanowienia wniosła wnioskodawczyni, zarzucając:

1) naruszenie prawa materialnego:

a) art. 3, 4 i 18 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o dokumentach paszportowych (Dz. U. z 2006 r., Nr 143, poz. 1027 z późn. zm.) poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu przez Sąd błędnej wykładni wskazując na to, że dokument paszportowy nie jest dokumentem tożsamości podczas gdy już samo brzmienie przepisu wskazuje, że paszport jest dokumentem tożsamości, a żadna z ustaw nie określa pierwszeństwa dokumentu tożsamości w zakresie dowodu osobistego, czy paszportu, przy czym dokument paszportowy poświadcza przecież obywatelstwo polskie, tożsamość osoby w nim wskazanej i wszelkie dane określone w art. 18 w/w ustawy, a zatem jest dokumentem tożsamości,

b) art. 15 ustawy z dnia 13 lipca 2006 r. o dokumentach paszportowych poprzez jego niewłaściwe zastosowanie oraz błędną wykładnię polegającą na przyjęciu przez Sąd I instancji odbioru dokumentu – tożsamym – z jego posiadaniem podczas gdy z treści przepisu wyraźnie wynika techniczny charakter odbioru dokumentu, który nie jest tożsamy z jego posiadaniem,

c) art. 97 § 1 k.r.o. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyznaniu dokumentu paszportowego małoletniego dziecka – ojcu dziecka, przy czym dokument paszportowy uprawnia dziecko do poruszania się również poza państwami członkowskimi, co w okolicznościach sprawy rozszerza w sposób znaczny zakres wykonywania władzy rodzicielskiej przez ojca w tym zakresie, ograniczając jednocześnie władzę rodzicielską matki, a także w sposób istotny narusza dobro dziecka poprzez naruszenie podstawowej zasady, że dokument tożsamości winien znajdować się przy osobie, której dotyczy. Jednocześnie błędne odwoływanie się do zakresu władzy rodzicielskiej rodziców podczas gdy Sąd w niniejszej sprawie nie zajmuje się ustalaniem zakresu władzy rodzicielskiej każdego z rodziców w stosunku do niepełnoletniego dziecka, a rozstrzygnięciem o istotnej sprawie tego dziecka,

2) naruszenie przepisów prawa procesowego:

a) art. 328 § 2 k.p.c. polegające na niewskazaniu w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia dowodów, na których Sąd się oparł rozstrzygając o istotnych sprawach dziecka,

b) art. 217 k.p.c. poprzez nierozpoznanie istoty sprawy, w tym nieuzasadnione pominięcie zeznań świadka P. B. na okoliczności wyjazdu ojca z synem za granicę, co miało istotny wpływ na wynik sprawy, a jednocześnie błędne i nieuzasadnione przyjęcie, że zeznania córki stron należy traktować z najwyższą ostrożnością podczas gdy Sąd nie dopuścił tego dowodu, a zatem nie miał możliwości jego oceny,

c) art. 582 k.p.c. polegające na przyjęciu przez Sąd ustalenia, iż matka dziecka w postępowaniu o wydanie paszportu mogła zgłosić wniosek, aby paszport wydano do jej rąk, czego nie zrobiła, przy czym sprawa ta objęta była innym postępowaniem, a dodatkowo orzeczenie Sądu w tym zakresie odnosi się jedynie do wydania dokumentu przez organ paszportowy, jako czynności technicznej, a nie do jego posiadania. Rozstrzygnięcie powyższe może bowiem zapaść jedynie w sprawie o rozstrzygnięcie o istotnych sprawach dziecka, a nie w sprawie o wydanie paszportu.

W oparciu o powyższe zarzuty wnioskodawczyni wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez zobowiązanie uczestnika postępowania do wydania paszportu małoletniego S. P. do rąk matki małoletniego oraz zasądzenie od uczestnika postępowania na jej rzecz kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych za drugą instancję.

W odpowiedzi na apelację, uczestnik postępowania wniósł o jej oddalenie zasądzenie od wnioskodawcy na jego rzecz kosztów postępowania, w tym ewentualnych kosztów zastępstwa procesowego według spisu kosztów lub norm prawem przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja wnioskodawcy jako zasadna zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie zauważyć należy, że mając na uwadze treść art. 382 k.p.c., sąd drugiej instancji ma nie tylko uprawnienie, ale obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz dokonania własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych dowodów (vide: uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1998 r., II CKN 704/97). W postępowaniu apelacyjnym Sąd nie ogranicza się zatem tylko do kontroli wyroku sądu pierwszej instancji, lecz bada ponownie całą sprawę, a rozważając wyniki postępowania przed sądem pierwszej instancji, władny jest ocenić je samoistnie. Postępowanie apelacyjne jest przedłużeniem procesu przeprowadzonego przez pierwszą instancję, co oznacza, że nie toczy się on na nowo.

Zebrany w niniejszej sprawie materiał dowodowy pozwolił Sądowi Okręgowemu rozpoznającemu apelację na konstatację, że dokonane przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne wprawdzie były prawidłowe, niemniej jednak wywiedziona na ich podstawie ocena prawna prowadząca do wydania zaskarżonego postanowienia nie była uzasadniona. Sąd Okręgowy dokonał innej, aniżeli dokonana przez Sąd Rejonowy, oceny okoliczności powoływanych przez strony w toku postępowania sądowego przed obiema instancjami.

W ocenie Sądu Okręgowego, wbrew stanowisku Sądu Rejonowego, zasadą winno być, że paszport dziecka znajduje się w posiadaniu tego rodzica, przy którym dziecko to pozostaje, co nie oznacza, że działa tutaj automatyzm pozbawiający drugiego rodzica posiadania tego paszportu, w sytuacji gdy będzie to wymagane.

Należy zauważyć, że przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, ani ustawa o dokumentach paszportowych nie regulują kwestii dysponowania dokumentem upoważniającym do przekraczania granicy takim jak paszport, czy dowód osobisty. Nie ulega jednak wątpliwości, że w kontekście ogólnych zasad dotyczących sprawowania władzy i pieczy nad dzieckiem uzasadnione jest wyciągnięcie wniosku, że paszport powinien być przy dziecku. Dla przykładu wskazać należy, że tak jak każda osoba dorosła ma prawo dysponowania swoim dokumentem tożsamości i posiadania tego dokumentu, tak zdaniem Sądu Okręgowego, zasada ta winna odnosić się również do dzieci i w momencie kiedy dziecko pozostaje pod bezpośrednią pieczęcią matki to w jej rękach powinien znajdować się paszport. W sytuacji zaś gdy dziecko będzie przekazywane ojcu i ich kontakty będą wiązały się z wyjazdem za granicę uzgodnionym przez rodziców bądź też w oparciu o zgodę sądu opiekuńczego, gdy rodzice nie będą się w tej materii porozumieć się, wówczas matka dziecka ma obowiązek wydać paszport ojcu dziecka. Innymi słowy stwierdzić należy, że dokument ten należy do dziecka i winien za nim krążyć. Stąd też, w ocenie Sądu Okręgowego, nie było podstaw, aby uczestnik postępowania przetrzymywał ten dokument z argumentacją, że drugim dokumentem, tj. dowodem osobistym dysponuje wnioskodawcy.

Reasumując powyższe, uznać należy, że kiedy dziecko jest przekazywane ojcu, powinien on również otrzymać dokumenty tożsamości, a kiedy dziecko pozostaje przy matce, to ona powinna posiadać te dokumenty. Dokumenty te powinny być wraz z dzieckiem przez rodziców wzajemnie przekazywane. Tym niemniej zasadniczo, jeżeli dziecko ma ustalone miejsce pobytu przy matce, to ona powinna dysponować paszportem.

Konsekwencją zmiany orzeczenia była konieczność modyfikacji rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania w pierwszej instancji. Jako, że wniosek ostatecznie został uwzględniony, rozstrzygnięcie o kosztach tego postępowania uzasadniało zastosowanie art. 520 § 2 k.p.c. w zw. z § 8 ust. 1 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. orzekł jak w pkt I sentencji postanowienia.

O kosztach postępowania apelacyjnego postanowiono zgodnie z art. 520 § 2 k.p.c. Uczestnik postępowania, który przegrał postępowanie apelacyjne, zgodnie z zasadą wyrażoną w w/w przepisie, powinien zwrócić wnioskodawczyni poniesione przez nią koszty postępowania odwoławczego, na które składają się: opłata sądowa od apelacji w kwocie 40 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości 120 zł, określone zgodnie ze stawkami wymienionymi w § 8 ust. 1 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 1804).

SSO Cezary Olszewski SSO Elżbieta Iwona Cembrowicz SSO Mirosław Krzysztof Derda